

Efektivní veřejné zakázky

Potřebujeme efektivnější soutěž o veřejné zakázky. Stát a samosprávy každý rok utratí za zakázky 1 bilion korun z veřejných peněz. Prosazujeme cesty, jak zajistit soutěž na základě kvality a zapojit do soutěže širší okruh firem.

Popis problému

Z veřejných peněz se ročně nakoupí zboží, služby a stavební práce za 1 bilion korun,⁴⁹ často neefektivně. Zadavatelé se stále bojí náročnějších postupů, 80 – 95 %⁵⁰ veřejných zakázek zadávají výhradně na základě nejnižší ceny, což vede k podřadným výsledkům a demotivaci kvalitních dodavatelů. Ve vyspělých zemích EU se běžně soutěží na základě kombinace ceny a kvality.⁵¹ Dalším problémem je slabá konkurence. Zatímco některé firmy se na veřejné zakázky specializují, mnoho podnikatelů se jim z obav ze složitého a nepředvídatelného prostředí vyhýbá – v 98,8 % případů vyhraje veřejnou zakázku firma, která již v minulosti veřejnou zakázku vyhrála.⁵²

Plánování zakázek komplikuje časově nepředvídatelný a příliš složitý přezkum ze strany ÚOHS, který paralyzuje i ty nejzásadnější státní investice. Evropsky unikátní monokratický model navíc vzbuzuje nedůvěru. Dalším komplikacím čelí dotované zakázky, kde je problémem nadměrné papírování a roztříštěnost kontrolních orgánů. Zakázky malého rozsahu (s nedávno zvýšenými limity) do 3 milionů korun za služby a 9 milionů korun za dodávky a stavby jsou fakticky neregulované a veřejnost vidí často pouze výsledek v podobě uzavřené smlouvy. Tyto zakázky jsou nejnáchylnější k nekalostem a korupci.

Navrhované řešení

Doporučujeme přijetí oficiálních manuálů a komoditních metodik pro hodnocení kvality, které pomohou zadavatelům správně vyhodnocovat nabídky. Také musí být posílena transparentnost zejména u zakázek malého rozsahu, aby se firmy vůbec mohly dozvědět, že se takové zakázky vypisují a mohly se o ně ucházet. Dále je potřeba, aby se veřejné

---

⁴⁹ Ministerstvo pro místní rozvoj. Výroční zpráva o elektronizaci a stavu veřejných zakázek v ČR za rok 2022. Dostupné z: <http://portal-vz.cz/wp-content/uploads/2013/07/V%3BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-o-elektronizaci-a-stavu-VZ-za-rok-2022.pdf>.

⁵⁰ ibid.

⁵¹ Special report 28/2023: Public procurement in the EU – Less competition for contracts awarded for works, goods and services in the 10 years up to 2021. Dostupné z: <https://www.eca.europa.eu/en/publications?ref=sr-2023-28>.

⁵² Interní data organizace Datlab.

zakázky zbavily nálepky korupce a přilákaly i nové firmy. Nezbytná je i reforma přezkumu veřejných zakázek (reforma ÚOHS), která přezkum zrychlí (jednoinstančnost) a posílí jeho důvěryhodnost (kolektivní rozhodování). Kontrola dotovaných zakázek musí probíhat v maximální míře elektronicky a bez dopisování mezi úředníky. Dále je třeba redukovat počty kontrolních institucí i úředníků v celém kontrolním systému.

Část navrhovaných změn má oporu v [Národní strategii veřejného zadávání](#). Stát by ji měl začít naplňovat.

Dopad

Navrhovaná opatření na jedné straně podpoří zadavatele v soutěžení zakázek i jinak, než pouze na základě ceny. Na druhé straně podpoří důvěryhodnost veřejných zakázek pro nové potenciální dodavatele a podpoří tak hospodářskou soutěž a konkurenční prostředí. Stát a samosprávy tak získají kvalitnější služby a produkty, které lépe odpovídají jejich potřebám, což povede k dlouhodobým úsporám. Zrychlení přezkumu a zjednodušení kontrol podpoří předvídatelnost délky investic a úspory státu i zadavatelů. Ušetří se mnoho času stráveného byrokracií, usnadní a urychlí se veřejné investice. Dále se podpoří atraktivita a srozumitelnost veřejných zakázek pro nové kvalitní a férové dodavatele.

Doporučení

- **Vláda se znovu zaváže k plnění [Národní strategie veřejného zadávání](#)**
Do 100 dní od vzniku nové vlády se Ministerstvo pro místní rozvoj veřejně přihlásí k podpoře plnění národní strategie.
- **Vydat oficiální metodiky kvalitativního hodnocení**
Ministerstvo pro místní rozvoj do jednoho roku zveřejní metodiky kvalitativního hodnocení pro 5 komodit na [Portálu o veřejných zakázkách](#), prioritně v oblasti IT a právních služeb.
- **Posílit transparentnost malých zakázek**
Do jednoho roku od nástupu do funkce vláda předloží a do dvou let od voleb Parlament schválí novelu zákona o veřejných zakázkách, která bude požadovat u zakázek od milionu korun jednoduché informování o procesu výběru dodavatele.
- **Reformovat ÚOHS**
Do konce roku 2026 vláda legislativně dokončí a schválí již připravenou reformu přezkumu veřejných zakázek, která zavede agilnější jednoinstanční správní řízení a kolektivní formu rozhodování.
- **Konsolidovat kontrolní orgány**
Do poloviny 2026 Ministerstvo pro místní rozvoj vytvoří a vláda usnesením schválí harmonogram kroků pro sjednocení kontrolních orgánů dotovaných zakázek za účelem snížení počtu kontrolních orgánů i úředníků.